

IDENTITET I STATUS SOCIOLINGVISTIKE KAO NAUČNE DISCIPLINE

Sudeći po mnogim znacima, moglo bi se reći da živimo u eri sociolingvistike. Naučni projekti i skupovi, udruženja i časopisi, katedre i seminari — ceo ovaj složeni aparat danas služi jednoj oblasti kojoj se do pre nepune dve decenije (dakle, unutar perioda koji je još u živom sećanju većine nas) nije znalo ni ime.¹ Povremeno se već nailazi na uprošćene podele novije lingvistike u tri faze (1. strukturalizam, 2. generativna gramatika i 3. sociolingvistika), a brojne konferencije stručnjaka uveliko razmatraju mogućnosti šire primene sociolingvističkih saznanja u nastavi jezika i drugim oblastima savremenog života.

S druge strane, međutim, ima manje ili više usamljenih, ali uticajnih glasova koji sociolingvistiku osporavaju neku veću dubinu i relevantnost, bar u teorijskom pogledu. Tako Čomski, upitan za stav o pitanjima koja je na dnevni red iznela sociolingvistika, ne trepnuvši okom odgovara da nije siguran koja su to pitanja. Iako »neki povremeno tvrde kako postoje izvesne teorije o proučavanju jezika u društvu«, on još nije *video* nikakve teorije te vrste, i uopšte mu se čini da lingvistika i sociologija imaju malo šta da ponude jedna drugoj, pa po njemu i samo postojanje discipline nazvane sociolingvistikom ostaje »mutno pitanje« (*an obscure matter*). Lingvistika kakvu praktikuje Labov za njega je deskriptivno valjana i korisna sa vaspitno-obrazovnog stanovišta, ali banalnost njenih polazišta ne opravdava njene teorijske pretenzije; dok je nova orijentacija u radu Filmora, koja se često naziva sociolingvističkom, primer dobre deskriptivne semantike čisto taksonomskog tipa, opet bez vidljive teorijske podloge. (Ove i druge karakteristično ubistvene formulacije sadrži Chomsky 1979:53—57, 190—194).

Mi se povodom ovih navoda nećemo baviti pitanjem prava istaknutih pojedinaca da lingvistikom proglašavaju samo ono što njih lično zanima, odbacujući sve ostalo kao teorijski neinteresantno (što inače nije bez značaja kao problem za istoriju lingvističkih ideja). Još manje ćemo da komentarišemo ovakve izjave sa gledišta lepih akademskih manira (iako one pružaju podatke zanimljive za sociologiju moderne američke lingvistike). Za svrhu ovog izlaganja biće dovoljno da ustanovimo kako Čomski dovodi u pitanje teorijsku zasnovanost sociolingvistike. A u tome — ako zanemarimo nesumnjivu preteranost njegovih iskaza — on nije sam, niti se takva kritička ocena može zaobići kao očigledno pogrešna.

¹ Kao što je već šire poznato, sociolingvistika u savremenom smislu datira tek od sredine šezdesetih godina (o njenom nastanku i razvoju v. u radovima domaćih autora: Kalogjera 1973, Bugarski 1974, Ivić 1975, Janković 1978, Radovanović 1979, sa daljom literaturom). A što se samog imena tiče, mnogi izvori navode da je reč *socio-linguistics* prvi upotrebio Amerikanac Kari (H. C. Currie) u naslovu jednog članka 1952. godine (v. npr. Ivić 1975 : 262). Ovo je, međutim, nedavno osporeno iznošenjem podataka da se ova reč javlja u naslovu članka »Sociolinguistics in India« izvesnog T. C. Hodsona, u časopisu *Man in India*, još 1939. godine (R. R. Mehrotra, *Language in Society* 8 : 1, 1979, 141; v. i polemički odgovor: H. C. Currie, *Ibid.*, 9 : 3, 1980, 407—411). No bilo to kako bilo, jasno je da prvu pojavu određene reči ne treba polistovećivati sa nastankom njome označene naučne oblasti.

Naime, uz svu zasluženu popularnost sociolingvistike, i uzimajući u obzir empirijsku utemeljenost i društvenu vrednost mnogih istraživanja koja idu pod njenim imenom, izvesno je da ova naučna oblast — zbog kratkoće vremena, ubrzanog razvoja susednih područja i iz drugih razloga — nije još uspjela da se u dovoljnoj mjeri konsoliduje. Tako i oni koji joj priznaju legitimnost i značaj (a takvih je svakako najviše) neretko ispoljavaju neslaganja oko njenog pravog domena, posebno s obzirom na njen predmet i njene ciljeve. U literaturi ima već više definicija sociolingvistike, međusobno dosta različitih, od kojih nijedna nije opšteprihvaćena u nekom netrivialnom smislu. Te definicije ovde se ne mogu pojedinačno razmatrati i upoređivati; želimo samo da istaknemo da se ovakvo stanje stvari mora dovesti u vezu, između ostalog, i sa pitanjem teorijskih osnova sociolingvistike. A ovo se pitanje ne može rešiti, niti skinuti s dnevnog reda, prostim ukazivanjem na očiglednu i svima znanu činjenicu da se jezik upotrebljava u društvu, prae-nim deklarativnim isticanjem posledične društvene aktuelnosti sociolingvistike. Govoreći o jasnoj povezanosti ove naučne oblasti sa nizom praktičnih životnih pitanja na području međuetničkih odnosa, višejezičnosti, obrazovanja itd., Hajmz umesno upozorava da važnost pitanjâ ne garantuje vrednost odgovorâ (Hymes 1977:194; u prevodu 1980:310). Kako u istom duhu ističu priređivači jednog skorašnjeg zbornika radova iz socijalne psihologije, »*društvena relevantnost* ne postiže se napuštanjem sistematske teorijske analize« (Tajfel and Fraser 1978:12).

Jedan od osnivača savremene sociolingvistike (tačnije sociologije jezika, ali ta razlika na ovom mestu nije od značaja), Fišman, napravio je razliku između *deskriptivne* sociolingvistike, koja se bavi poznatim pitanjem ko upotrebljava koji jezički varijetet u opštenju s kim, kada i u koje svrhe, i *dinamičke* sociolingvistike, koja bi u vezi s ovim pitanjem trebalo da kaže i zašto i kako (Fishman 1971:218—219; u prevodu 1978:22—23).² Drugim rečima, upravo ova potonja grana trebalo bi da celoj disciplini obezbedi eksplanatornu moć — a time, u najvećoj mjeri, i neophodnu teorijsku dimenziju. Ali ova ključna distinkcija do danas je ostala pretežno programskog karaktera, upravo kako je — donekle usputno — i formulisana. U radovima samog Fišmana, a i mnogih drugih autora, deskriptivni aspekt vrlo osetno preteže nad dinamičkim (na što, predstavljajući njegov rad našem čitaocu, sažeto ukazuje i Janković 1978:19). Ovo, doduše, nipošto nije specijalnost razmatranog područja: setimo se samo novijeg razvoja lingvističke teorije uopšte, kao i slične hronologije u nastanku drugih nauka.

Pretežno zadržavanje sociolingvistike na deskriptivnom planu posmatranja treba svakako povezati i sa naglašeno varijabilnom prirodom njenog predmeta; kao nauci upućenoj na proučavanje jezičkih razlika u kontekstu konkretnih društvenih zajednica, njoj je opšteteorijski plan u izvesnom smislu već sam po sebi teže dostupan nego onim orijentacijama u lingvistici koje tragaju za konstantama jezičke strukture. Prirodna posledica ove situacije jeste okolnost da sociolingvistika u očima mnogih ostaje na površini posmatranih pojava, zadovoljavajući se registrovanjem jezičkih varijacija i promena

² Na citiranom mestu stoji, doduše, »sociologija jezika«, a ne »sociolingvistika«, ali se u jednoj od potonjih inkarnacija istog odlomka (Fishman and Giles 1978 : 381) ponovo javlja ovaj drugi termin, koji je Fišman upotrebljavao u svojim ranijim radovima. No razlika između »deskriptivnog« i »dinamičkog« ostaje na snazi bilo da je reč o sociologiji jezika, sociolingvistici ili pak njihovom amalgamu.

i njihovim dovodenjem u statističke korelacije sa različitim i ne uvek međusobno usklađenim društvenim kategorijama. Jedno neljubazno poređenje moglo bi da je prikaže kao beskrajan jelovnik u stilu »vidite čega sve ima kod nas«, iz koga bi bilo teško izlučiti specifičnosti date kuhinje — a da se i ne govori o fundamentalnim principima kulinarstva uopšte. Ovakvoj sociolingvistici, »milju širokoj a palac dubokoj« (Hymes, *loc. cit.*), odista preti proizvoljnost udružena sa trivijalnošću, čemu treba dodati i opasnost od skretanja u vulgarni sociologizam. Ovde je na mestu i upozorenje da sociolingvistika »ponekad odviše opisuje jezične činjenice samo kao odraz izvanjezičnih fenomena, a ne kao sudionika međusobnog dijalektičkog prožimanja izvanjezičnih i jezičnih realiteta.« (Škiljan 1980:65). Ovako shvaćena sociolingvistika u najboljem slučaju mogla bi da ima opravdanja kao repozitorij empirijskih podataka za jednu buduću, teorijsku izgrađeniju disciplinu koja danas tek počinje da se uobličava.

No slika ipak nije ovako crna, jer ako još nema koherentnih teorijskih sistema koji bi mogli da obuhvate i objasne velike količine raznorodnog materijala autentično sociolingvističkog karaktera, parcijalnih teorija u pojedinim relevantnim domenima ima već danas. Ovo je svakako krupan zajednički doprinos autora kao što su Vajnrajh, Haugen, Gamperc, Hajmz, Labov ili sam Fišman (da pomenemo samo neke od modernih američkih začetnika — ne želeći time da umanjimo značaj mnogih priloga iz drugih sredina). Međutim, pomenute slabosti sociolingvistike time nisu u potpunosti prevaziđene, na način koji bi zdravu skepsu lišio osnova — pogotovo ne u fazi u kojoj se popularnim imenom ove discipline dosta često krste veoma različite stvari. Zato pitanje daljeg izgrađivanja sociolingvistike, uz otklanjanje opasnosti na koje smo ukazali, zadržava svoju aktuelnost. Zasad se može reći da se ovaj cilj neće postići težnjom za preuranjenom autonomijom sociolingvistike u odnosu prema lingvistici kao matičnoj nauci, nego, nasuprot tome, upravo odgovarajućim kombinovanjem sociolingvističkih i opštelingvističkih rezultata i perspektiva na obostranu korist.³ Što, naravno, ne isključuje dragocene doprinose i drugih srodnih disciplina; važnu pomoć upravo danas nagoveštavaju istraživanja iz nekih aktuelnih područja koja, iako u celini zapravo ne spadaju u uže shvaćenu sociolingvistiku, s njom dele ne uvek jasnu granicu.

Pre nego što ilustrujemo ovo poslednje tvrđenje, potrebno je da — koliko god sumarno i uprošćeno — razmotrimo identitet sociolingvistike s obzirom na granične naučne oblasti. Sa predmetno-metodološkog stanovišta, sociolingvistika se često određuje kao nauka koja uz pomoć određenih metoda proučava odnose između jezika i društva. No ovo određenje je preširoko, što se najbolje vidi kada se osim tradicionalne pozitivističke identifikacije po predmetu i metodama uzme u obzir i savremenija dimenzija klasifikacije naučnih disciplina prema njihovim ciljevima — dimenzija čijem je afirmisanju najviše doprineo novoveki razvoj »primenjenih« naučnih oblasti pored »fundamentalnih«. Tada se lakše uočava da unutar izvanredno širokog i heterogenog kompleksa odnosa na relaciji jezik-društvo postoji značajno diferenciranje, koje se ne bi smelo zanemarivati pri razmatranju položaja i statusa sociolingvistike. Nije bez razloga nedavno ukazano na opasnost da termin »sociolingvis-

³ Slično gledište u vezi sa položajem i perspektivama psiholingvistike zastupa Bugarski (1976b); v. i skicu relevantnih lingvističkih disciplina na str. 263 tog rada.

tika« usled odveć široke i slobodne upotrebe postane svojevrsan kišobran koji može da prikrije značajne razlike u istraživačkim ciljevima i time izazove razne nesporazume (Trudgill 1978a:56).

Budući da smo o predmetu i metodama sociolingvistike nešto već rekli u jednom ranijem radu (Bugarski 1976a), ovde ćemo se kratko osvrnuti na opštu prirodu njenih ciljeva. Sledeći za ovu priliku u glavnim crtama podelu koju malopre citirani autor daje u jednom drugom radu (Trudgill 1978b), pristupe problematici jezika i društva možemo da svrstamo u tri grupe. U prvu bi spadala istraživanja sa čisto sociološkim ciljevima, kao tzv. etno-metodologija Garfinkela i drugih, gde pričanje (*talk*) više nego govor (*speech*) služi samo kao skup podataka za nelingvističke analize, ili Bernstajnova proučavanja problematike iz domena sociologije i obrazovanja putem jezičkih pokazatelja. Iako ove oblasti imaju nesumnjivih dodirnih tačaka sa pojedinim područjima lingvistike, one nemaju lingvističkih ciljeva i stoga strogo uzev ne pripadaju sociolingvistici. U drugu grupu išle bi neke već više ili manje afirmisane međudiscipline tipično dvočlanog ili tročlanog naziva (sociologija jezika, socijalna psihologija jezika, antropološka lingvistika, etnolingvistika) i novije oblasti kao »etnografija govorenja« i analiza razgovornog diskursa, gde se istraživanja po pravilu obavljaju u nekoj kombinaciji socioloških (odnosno psiholoških, antropoloških itd.) i lingvističkih ciljeva. U ovoj širokoj kategoriji mogli bi da se nađu zajedno npr. Fišman, Lambert, Sapir, Vorf, Hajnz i drugi autori sličnih »dvojnih« profila. Mogući nesporazumi koje smo maločas pomenuli najvećim delom su vezani upravo za nju, jer ne postoji saglasnost, ni eksplicitna ni prećutna, oko toga da li sve ovo ide u sociolingvistiku, da li ništa od ovog u nju ne spada, ili možda nešto ide a nešto ne ide (i, u tom slučaju, šta ide a šta ne). No u svakom slučaju prisustvo i lingvističkih ciljeva pored drugih bar dozvoljava mogućnost da se ovakva istraživanja nazivaju sociolingvističkim u jednom širokom smislu.

Najzad, treću grupu činila bi ona proučavanja problematike jezika i društva koja se obavljaju sa izrazito (ili bar pretežno) lingvističkim ciljevima — to jest, ona u kojima se jezik posmatra u njegovom društvenom kontekstu kako bi se bolje razumele priroda, struktura, evolucija i funkcije jezika. Ovo bi, naravno, bio domen »prave« sociolingvistike, ili sociolingvistike u užem smislu. Njeno težište je na društveno uslovljenim sinhronijskim varijacijama i dijahronijskim promenama u jezičkoj strukturi i upotrebi jezika. Kao nauka o jeziku u odnosu prema društvu ona se može, primera radi, donekle uslovno ali konceptualno dovoljno jasno, razgraničiti od sociologije jezika iz prethodne kategorije, kao nauke o društvu u odnosu prema jeziku, sa težištem na jezički ispoljenim društvenim pojavama i procesima.⁴

Ovakva sociolingvistika, koja je u nekim viđenjima od samog početka bila na putu da se konstituiše kao interdisciplinarna *grana* opšte lingvistike,

⁴ Kada je reč o razlikovanju sociolingvistike od sociologije jezika, vredi zabeležiti — makar kao svojevrsan kuriozitet — da na terminološkom planu sama jezička struktura čini »nominalno« razgraničenje daleko lakšim od »atributskog«: jedini pridev koji dolazi u obzir u oba slučaja glasi *sociolingvistički* (takođe i u engleskom; neki drugi jezici imaju ovde, kako izgleda, nešto veće mogućnosti). Koliko ova činjenica uistinu otežava racionalan razgovor o ovoj temi — npr. povodom Fišmanovih tekstova, u kojima alterniraju termini *sociolinguistics* i *sociology of language*, ali je pridev neizbežno uvek *sociolinguistic* — pitanje je u koje ovde ne možemo ulaziti.

u isto vreme je ispoljavala i tendenciju — danas, rekli bismo, dominantnu — da postane *pristup* proučavanju jezika, ili, preciznije, svojevrsna metodologija lingvistike u celini. Ubedljiv i uticajan primer ovako shvaćene sociolingvistike predstavlja rad Labova, autora koji otuda, kao što je poznato, i sam ovaj termin ocenjuje redundantnim (Labov 1971:153; v. i Bugarski 1974:17—18). Tu se zapravo radi o »lingvistici kao sociolingvistici« — koncepciji koju razmatra Hajmz, kojoj je blizak i Tradgil, a koja provejava i kroz knjigu našeg autora Radovanovića (1979). Logičan kraj ovakve razvojne koncepcije bio bi u ukidanju sociolingvistike kao zasebne discipline (u onoj ograničenoj meri u kojoj je ona do danas kao takva uopšte konstituisana), u trenutku kada bi lingvistika u celosti bila prožeta sociolingvističkim duhom, metodama i ciljevima. Ovo možda pomalo liči na majku koja proždire svoje nedoraslo dete, ali ako bi se sama majka tim činom trajno promenila u naučno i društveno korisnom pravcu, detinji život ne bi bio žrtvovan uzalud! Ovako valja razumeti Hajmzovu napomenu, samo na prvi pogled protivrečnu, da bi krajnji cilj sociolingvistike morao da bude da »vodi svom konačnom ukidanju« (*to preside over its own liquidation*: Hymes 1977:206; u prevodu, 1980:332; v. i Bugarski 1976b:266).

Posle ovog pokušaja smeštanja sociolingvistike u širi kontekst proučavanja jezika i društva, možemo da se vratimo našem ranijem ukazivanju na mogući doprinos susednih disciplina njenom daljem izgrađivanju — i to bez naročitog obzira na buduće pravce njenog razvoja. Na ovom mestu skrenućemo pažnju na samo jednu od ovih oblasti, čija aktuelnost danas ubrzano raste, a koja kod nas, kako se čini, nije još dovoljno zapažena. Reč je o nekim tokovima u širim okvirima socijalne psihologije. Socijalna psihologija je nauka koja teži integrisanju psihološkog funkcionisanja pojedinaca sa društvenom okolinom u kojoj se ono odvija; ona, znači, proučava interakcije individualnog ponašanja i društvenog konteksta. Kako je upravo jezik jedan od primarnih medijuma ovog ponašanja, moglo bi se očekivati da će socijalna psihologija jezika već danas biti među najrazvijenijim delovima ove nauke i da će ta nauka kao celina blisko saradivati sa sociolingvistikom, sa kojom je svojim interesovanjima očigledno povezana. Stvarno stanje je, međutim, drukčije. Socijalna psihologija jezika (ili, eventualno, socijalna psiholingvistika) tek se formira kao manje-više zasebna oblast i još je mlađa od sociolingvistike; tako je tek jula 1979. godine, na univerzitetu u Bristolu, održana jedna naučna konferencija sa eksplicitnim ciljem doprinošenja akademskom zasnivanju socijalne psihologije jezika (skicu mogućeg odnosa između jedne ovakve discipline i sociolingvistike, u krugu blisko srodnih oblasti, sadrži Bugarski 1976a). A socijalna psihologija kao celina i sociolingvistika tek počinju sistematsku saradnju preko ovog užeg područja od zajedničkog interesa. Ipak, perspektive ove saradnje na obostranu korist izgledaju veoma povoljne. Za nas je u ovom trenutku važno da istaknemo da se kroz proučavanje psiholoških stanja govornika, njihovih stavova, motivacija, namera, očekivanja itd. (što je socijalnopsihološka problematika *par excellence*) može sigurnijim korakom preći sa plana pitanja ko, kada i gde bira koja jezična sredstva na plan pitanja zašto bira upravo njih i kako se njima služi. Tim putem bi socijalna psihologija mogla da uveća eksplanatornu moć sociolingvistike. Osim toga, ona bi mogla da ovu unapredi i u metodološkom pogledu, s obzirom na svoje razvi-

jene metode merenja složenih psiholoških stanja uz pomoć usavršenih statističkih tehnika.⁵

Na kraju, jedva da je potrebno napominjati da lingvistički ciljevi istraživanja u pomenutim oblastima imaju, pored teorijskih, i svoje primenjene aspekte. Što se same sociolingvistike tiče, ona je danas kadra da pruži određen udeo ne samo daljem razvoju lingvistike nego, posredno, i boljem razumevanju praktičnih društvenih problema u domenima višejezičnosti, jezičke standardizacije i jezičke kulture, obrazovanja u celini i nastave jezika posebno, i mnogim drugim, a time — smemo li da budemo toliki optimisti? — i unapređivanju kvalitete ljudskog života u današnjem svetu. Nastava jezika (bilo materinjeg, drugog ili stranog) nesumnjivo može da se obogati sociolingvističkim sadržajima, pristupima i pojmovima; ali o tome ovde ne možemo da govorimo.⁶ Mi bismo završili prostom napomenom, koja nam se čini važnom u ovom kontekstu, da raščlanjavanje pojmova kao što su »sociolingvistika« i »sociolingvistički pristup« nije samo akademska vežba dokonih sistematičara. U fazi u kojoj već i samo pominjanje sociolingvistike u određenim krugovima kao da zadobija moć magične formule, i nastava jezika mogla bi da ima koristi od detaljnijeg razmatranja i kritičkog razlaganja sadržine koja se krije iza takvih popularnih etiketa. *Quo vadis, sociolinguistica?*

LITERATURA

- Bugarski, R. (1974), Jezik i društvo, *Kultura* 25, Beograd, 8—32.
- Bugarski, R. (1976a), Predmet i metode sociolingvistike, *Jezik u društvenoj sredini* (ur. R. Bugarski, V. Ivir i M. Mikeš), Društvo za primenjenu lingvistiku Jugoslavije, Novi Sad, 7—13.
- Bugarski, R. (1976b), Položaj psiholingvistike u krugu lingvističkih disciplina, *Strani jezici* V:4, Zagreb, 262—267.
- Bugarski, R. (1980), The Interdisciplinary Relevance of Folk Linguistics, *Progress in Linguistic Historiography: Papers from the International Conference on the History of the Language Sciences, Ottawa, 28—31 August 1978* (Ed. by K. Koerner). Amsterdam: John Benjamins, 381—393.
- Chomsky, N. (1979), *Language and Responsibility*, Hassocks, Sussex: Harvester Press.
- Dimitrijević, N.R. and R. Đorđević (1975), A Study in the Attitudes and Motivation of Students of English, Russian, German and French as Foreign Languages at the University of Belgrade, *Studi Italiani di linguistica teorica ed applicata* IV:1, Padova, 113—149.

⁵ Nešto šire o ovim pitanjima raspravlja Giles (1979), na koga se ovaj odeljak uveliko oslanja. Poznat primer ranijih studija iz pomenute oblasti, veoma poučan i uticajan upravo u pogledu eksperimentalne tehnike, predstavlja Lambert (1967; u prevodu 1980). Značaj proučavanja stavova prema jeziku u kontekstu »narodne lingvistike« izlaže Bugarski (1980), sa širom bibliografijom.

⁶ Od obimne i raznovrsne literature o mogućim sociolingvističkim doprinosima učenju i nastavi stranih jezika, ovde izdvajamo — u skladu sa orijentacijom našeg izlaganja — samo dva-tri naslova koji ovoj materiji pristupaju iz ugla socijalne psihologije: Gardner and Lambert (1972), Gardner (1979), i — kao primer primene ovakvih postupaka u ispitivanju stavova i motivacije naših učenika — Dimitrijević and Đorđević (1975), sa daljom literaturom. Inače, širi uvid u raznovrsnost aktuelnih teorijskih i praktičnih pristupa celoj ovoj oblasti pruža Pride (1979).

- Fishman, J.A. (1971), *The Sociology of Language*, In Fishman, Ed. (1971), 217—404.
- Fishman, J.A., Ed. (1971), *Advances in the Sociology of Language*, Vol. I. The Hague and Paris: Mouton.
- Fishman, J.A. (1978), *Sociologija jezika*, Svjetlost, Sarajevo.
- Fishman, J.A. and H. Giles (1978), *Language in Society*, In Tajfel and Fraser (1978), 380—400.
- Gardner, R.C. (1979), *Social Psychological Aspects of Second Language Acquisition*, In Giles and St Clair (1979), 193—220.
- Gardner, R.C. and W. E. Lambert (1972), *Attitudes and Motivation in Second Language Learning*. Rowley, Mass.: Newbury House.
- Giles, H. (1979), *Sociolinguistics and Social Psychology: An Introductory Essay*, In Giles and St Clair (1979), 1—20.
- Giles, H. and R. St Clair, Eds. (1979), *Language and Social Psychology*, Oxford: Blackwell.
- Hajmz, D. (1980), *Etnografija komunikacije*, BIGZ, Beograd.
- Hymes, D. (1977), *Foundations in Sociolinguistics: An Ethnographic Approach*, London: Tavistock.
- Ivić, M. (1975), *Pravci u lingvistici* (III izd.), Državna založba Slovenije, Ljubljana.
- Janković, S. (1978), *Uz prevod Fishmanove Sociologije jezika*, U Fishman (1978), 5—20.
- Kalogjera, D. (1973), *Sociolingvistika i sociologija jezika — disciplina ili discipline u nastajanju*, *Radio Beograd — Treći program*, 18, 165—172.
- Labov, W. (1971), *The Study of Language in Its Social Context*, In Fishman, Ed. (1971), 152—216.
- Lambert, W. E. (1967), *A Social Psychology of Bilingualism*, *Journal of Social Issues* 23, 91—109.
- Lambert, V. (1980), *Socijalna psihologija dvojezičnosti*, *Radio Beograd — Treći program*, 44 (tematski blok *Psiholingvistika*, ur. R. Bugarski), 369—392.
- Pride, J.B., Ed. (1979), *Sociolinguistic Aspects of Language Learning and Teaching*, London: Oxford University Press.
- Radovanović, M. (1979), *Sociolingvistika*, BIGZ, Beograd.
- Škiljan, D. (1980), *Pogled u lingvistiku*, Školska knjiga, Zagreb.
- Tajfel, H. and C. Fraser, Eds. (1978), *Introducing Social Psychology*, Harmondsworth: Penguin Books.
- Trudgill, P. (1978a), *Where Does Sociolinguistics Stop? Proceedings of the Twelfth International Congress of Linguists* (Ed. by W. U. Dressler and W. Meid), Innsbruck: Innsbrucker Beiträge zur Sprachwissenschaft, 53—56.
- Trudgill, P. (1978b), *Introduction: Sociolinguistics and Sociolinguistics*, *Sociolinguistic Patterns in British English* (Ed. by P. Trudgill), London: Edward Arnold, 1—18.

THE IDENTITY AND STATUS OF SOCIOLINGUISTICS AS A SCIENTIFIC DISCIPLINE

Summary

While there can be no doubt as to the need for empirical sociolinguistic research or the current popularity of sociolinguistics as a field of study, the adequacy of the theoretical basis of this discipline as it is today is occasionally questioned. In terms of Fishman's well-known distinction, descriptive sociolinguistics seems to be considerably better developed than dynamic sociolinguistics. This has to do, among other things, with how one defines sociolinguistics with reference to other sections of the language-and-society complex (sociology of language, social psychology of language, ethnolinguistics, etc.), taking into account not only subject matter and methods but also, and particularly, goals — both theoretical and practical. Seen in this context, sociolinguistics appears to oscillate between the status of an interdisciplinary branch of language study and that of a methodology of general linguistics. Interpreted either way, sociolinguistics may increase its explanatory power, and hence strengthen its theoretical foundations, by a closer cooperation with such fields, rather neglected until quite recently, as the social psychology of language.